

Termen de referință

Grupul Operativ pentru Dizabilitate și Vârstă (GODV) pentru răspunsul la situația refugiaților în Moldova

Fond

În perioada 24 februarie - 24 aprilie 2024, 1.050.430 de persoane au sosit în Moldova din Ucraina, se estimează că aproximativ 118 249 de refugiați ucraineni au rămas în țară. Datele disponibile din Planul interinstituțional de răspuns pentru refugiați din Moldova pentru 2024 (RRP 2024) indică faptul că populația de refugiați este formată în principal din femei (aproximativ 60%); copii (aproximativ 40%); și persoane în vârstă (aproximativ 19%).

Pentru a sprijini Guvernul Republicii Moldova în rolul său de lider în ceea ce privește răspunsul la refugiați, Guvernul Republicii Moldova și UNHCR au creat un Forum de coordonare a situației refugiaților (FCR) interinstituțional pentru a asigura coordonarea între părțile interesate la toate etapele răspunsului la refugiați și pentru a extinde baza de sprijin pentru refugiați și comunitățile gazdă afectate, în conformitate cu Pactul global pentru refugiați (GCR) și cu modelul de coordonare a refugiaților.

Se estimează că există aproximativ 6% de refugiați cu dizabilități în Moldova, însă, cu toate acestea, lipsesc încă date periodice, clare și structurate, defalcate pe criterii de dizabilitate, ceea ce reprezintă o provocare pentru a înțelege în ce măsură răspunsul la refugiați din partea guvernului moldovean, a agențiilor ONU și a altor parteneri oferă un sprijin adecvat și incluziunea refugiaților ucraineni cu dizabilități care sunt plasați în centrele de cazare moldovenești și în familiile și comunitățile gazdă din Moldova și regiunea transnistreană.

În plus, statisticile mondiale demonstrează că persoanele cu dizabilități au, în medie, de 3.4 ori mai multe șanse de a fi exploatare și abuzate sexual decât persoanele fără dizabilități. Colaborarea cu Rețeaua PEAS va fi esențială pentru a asigura inițiative de atenuare a EAS adaptate.

Recunoscând faptul că persoanele cu dizabilități și familiile acestora, persoanele în vârstă, îngrijitorii și persoanele de sprijin sunt afectate în mod disproporționat de crizele umanitare și de strămutare, Grupul operativ pentru persoanele cu dizabilități din cadrul Grupului de lucru pentru protecție a fost înființat în 2022. Inițiativa a fost fundamentată pe necesitatea de a înțelege riscurile cu care se confruntă persoanele cu dizabilități, precum și de a aborda și găsi soluții la provocările cu care se confruntă refugiații cu dizabilități în ceea ce privește accesul la serviciile oferite de guvernul Republicii Moldova și actorii umanitari, precum și accesul la servicii de reabilitare specifice pentru persoanele cu dizabilități. În 2022, grupul operativ s-a axat pe dizabilități, în timp ce în 2023 va include și tematica vârstei în cadrul grupului. DATF își va continua activitatea în 2024 după ce va evalua rezultatele și provocările din 2022 și 2023 și va defini noile obiective și modalitatea de lucru pentru 2024.

Grupul operativ pentru dizabilitate și vârstă" este compus din agenții ONU, autorități publice naționale, ONG-uri naționale și internaționale, organizații ale persoanelor cu dizabilități și donatori.

Afilierea

Grupul Operativ pentru dizabilități și vârstă (GODV) este co-prezidat de Keystone Moldova, OHCHR/UNHCR și HelpAge Moldova, care va raporta Grupului de lucru pentru protecție cu privire la realizările și provocările activității grupului de lucru. Calitatea de membru al DATF este deschisă tuturor părților interesate care oferă un răspuns umanitar refugiaților și/sau comunităților gazdă în conformitate cu principiile umanitare. Organizațiile persoanelor cu dizabilități și organizațiile care se concentrează pe persoanele în vârstă sunt, de asemenea, puternic încurajate să participe.

Se așteaptă ca organizațiile membre ale GODV să se implice activ în activitatea grupului operativ pentru a atinge obiectivul acestuia, să asigure o participare activă și regulată la reuniuni, prezentând lunar scurte rezumate ale realizărilor lor, provocările/lecțiile învățate și să sprijine procesul decizional al grupului operativ pentru a sprijini punerea în aplicare a planului de lucru. Membrii vor pune la dispoziție resurse (umane sau financiare) atunci când este necesar pentru a sprijini activitățile specifice ale grupului operativ.

Obiectiv și activități

Grupul operativ "Vârsta și dizabilitățile" se încadrează în coordonarea protecției refugiaților și conduce eforturile de coordonare la nivel național. Obiectivul său este de a îmbunătăți incluziunea persoanelor în vârstă și a persoanelor cu dizabilități în cadrul răspunsului ucrainean pentru refugiați în Republica Moldova și în regiunea transnistreană, asigurând accesul la serviciile generale, precum și garantarea disponibilității unor servicii specifice pentru a răspunde nevoilor specifice. Aceasta implică:

1. Promovarea și integrarea drepturilor persoanelor cu dizabilitate de toate vârstele și susținerea asigurării unei participări semnificative a acestora, în conformitate cu principiile egalității și nediscriminării, sprijinirea luării în considerare a perspectivei dizabilității și eliminarea oricăror bariere care îi împiedică pe refugiații cu dizabilitate să aibă acces la asistența umanitară și la serviciile furnizate de instituțiile guvernamentale în condiții de egalitate cu ceilalți.
2. Promovarea egalității și a includerii persoanelor în vârstă în răspunsul la ajutorul umanitar, identificarea nevoilor și capacităților persoanelor în vârstă și asigurarea faptului că programele de protecție și asistență includ persoanele în vârstă și că serviciile le sunt accesibile pe picior de egalitate și fără discriminare.

Pentru a atinge acest obiectiv, GODV desfășoară următoarele activități:

1. **Îmbunătățirea analizei situaționale privind nevoile și lacunele cu care se confruntă persoanele în vârstă și persoanele cu dizabilitate în ceea ce privește accesul la servicii în cadrul răspunsului pentru refugiați.**
 - Realizarea unei evaluări a nevoilor, a preocupărilor legate de protecție și a barierelor și facilitatorilor accesului la servicii pentru persoanele în vârstă și persoanele cu **dizabilitate**.

- Sprijinirea evaluării nevoilor între agenții și multisectoriale pentru a include perspectiva dizabilității și a vârstei.
2. **Consolidarea coordonării și a schimbului de informații între actorii grupului operativ și ai altor grupuri de lucru.**
 - Asigurarea planificării și punerii în aplicare a activităților anuale ale grupului operativ pentru dizabilitate și vârstă.
 - Consolidarea comunicării între membrii grupului operativ și alte mecanisme de coordonare pentru sprijinirea persoanelor în vârstă și a persoanelor cu dizabilitate.
 - Consolidarea utilizării de instrumente și seturi de date standardizate de GI în conformitate cu Sistemul de gestionare a datelor privind refugiații în rândul membrilor.
 3. **Consolidarea integrării aspectelor legate de vârstă și de dizabilitate în diferitele sectoare ale răspunsului pentru refugiați, în conformitate cu o abordare bazată pe drepturile omului.**
 - Consolidarea integrării incluziunii persoanelor cu dizabilitate și a persoanelor în vârstă în cadrul răspunsului pentru refugiați.
 - să îmbunătățească participarea organizațiilor de persoane cu dizabilitate (OPD) în cadrul sistemului de coordonare umanitară.
 4. **Să se asigure că mesajele cheie de advocacy sunt împărtășite cu părțile interesate relevante.**
 - Creșterea vizibilității activității membrilor grupului operativ pentru dizabilitate și vârstă.
 - Creșterea vizibilității mesajelor cheie comune de advocacy privind includerea persoanelor în vârstă și a persoanelor cu dizabilitate în răspunsul la problema refugiaților.
 5. **Îmbunătățirea capacității diferitelor părți interesate de a răspunde nevoilor persoanelor în vârstă și ale persoanelor cu dizabilitate.**
 - Creșterea capacității părților interesate din domeniul umanitar de a desfășura acțiuni umanitare favorabile incluziunii.

Întâlniri

Se vor organiza reuniuni lunare de planificare pentru a discuta progresele înregistrate și pentru a face schimb de informații și de acțiuni în curs. Membrii grupului operativ pentru dizabilitate și vârstă sunt invitați să propună subiecte/teme de discuție în cadrul reuniunilor cu cel puțin trei zile înainte de reuniune.

Ordinea de zi va fi distribuită cu trei zile înainte de reuniunile grupului operativ, pentru a oferi membrilor o ultimă ocazie de a sugera puncte suplimentare pentru discuții. În cadrul reuniunii se vor asigura adaptări rezonabile pentru orice membru, care vor fi solicitate în prealabil.

Întâlnirile vor avea loc vineri, online sau într-un format hibrid. Reuniunile excepționale, bazate pe necesitate, pot fi convocate de către liderul de grup atunci când acest lucru este considerat necesar pentru a aborda o problemă urgentă.

Valabilitatea mandatului

Acești termeni de referință vor fi revizuiți în iunie 2023 pentru a se asigura că obiectivul și modalitatea sunt în continuare adecvate contextului de răspuns.

Principii

Toți membrii Grupului operativ pentru dizabilități și vârstă împărtășesc următoarele înțelegeri, valori și principii pe care se angajează să le promoveze în cadrul diferitelor grupuri de lucru din cadrul răspunsului umanitar:

În contextul acestui grup operativ, **dizabilitatea este definită în conformitate cu articolul 1 din Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități**: "Persoanele cu dizabilități includ pe cei care au deficiențe fizice, mentale, intelectuale sau senzoriale pe termen lung care, în interacțiune cu diverse bariere, pot împiedica participarea lor deplină și efectivă în societate, în condiții de egalitate cu ceilalți".

O abordare bazată pe drepturi responsabilizează persoanele și instituțiile aflate la putere să își îndeplinească responsabilitățile și sprijină titularii de drepturi în a-și cere drepturile și accesul la serviciile necesare în mod echitabil cu ceilalți. Drepturile refugiaților cu dizabilități sunt pe deplin recunoscute în temeiul articolului 11 din Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, față de care atât UNHCR, cât și Guvernul Republicii Moldova sunt responsabili.

Abordarea centrată pe persoană este concepută ca un pas esențial spre furnizarea de servicii de calitate incluzive. Se presupune că le dă utilizatorilor posibilitatea de a-și ridica vocea, dar conduce și la schimbarea practicilor în rândul profesioniștilor care furnizează serviciile, cu o schimbare esențială de paradigmă: utilizatorul considerat inițial ca beneficiar al serviciului (pasiv) ajunge în centrul procesului de furnizare a serviciilor (activ). În contextul dizabilității, membrii Grupului operativ pentru persoanele cu dizabilități consideră că refugiaților cu dizabilități ar trebui să li se permită să aibă acces la informații, să facă propriile alegeri, să ofere feedback cu privire la serviciile pe care le primesc sau nu le pot accesa, să primească răspunsuri adaptate etc.

De asemenea, trebuie să se ia în considerare **intersecționalitatea** identității unui individ. Persoanele cu dizabilități sunt diverse în ceea ce privește experiențele lor, modul în care barierele împiedică participarea și includerea lor în activitățile umanitare și de dezvoltare, precum și identitatea lor, inclusiv sexul, vârsta, etnia și locația. Din cauza intersecționalității acestor factori, persoanele cu dizabilitate se confruntă adesea cu o mai mare marginalizare și discriminare.